



ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 21 października 2021 r.

Pozycja 140

POSTANOWIENIE

z dnia 9 czerwca 2021 r.

Sygn. akt Ts 162/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Bartłomiej Sochański,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej W.R. w sprawie zgodności:

art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze (Dz. U. z 2020 r. poz. 1651) z art. 65 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 6 listopada 2020 r. (data nadania), W.R. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w L. (dalej: Sąd Rejonowy) z 1 października 2019 r. (sygn. akt [...]) przyznano od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika skarżącego – adwokata J.K. kwotę 221,40 zł (w tym 41,40 zł podatku od towarów i usług) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w sprawie zażalenia na postanowienie w przedmiocie umorzenia postępowania. Pismem z 20 października 2019 r. skarżący wniósł zażalenie na to postanowienie wraz z wnioskiem o wyznaczenie dla siebie adwokata z urzędu celem sporządzenia skargi konstytucyjnej. Trybunał Konstytucyjny ustalił, że 22 października 2019 r. Sąd Rejonowy wydał zarządzenie o odmowie przyjęcia zażalenia do rozpoznania, a postanowieniem tego sądu z 19 listopada 2019 r. zarządzenie to zostało utrzymane w mocy. Postanowieniem referendarza sądowego Sądu Rejonowego z 8 stycznia 2020 r. (sygn. akt [...]) wniosek skarżącego o ustanowienie pełnomocnika z urzędu został oddalony. Jednak po rozpoznaniu wniesionej przez skarżącego skargi na to orzeczenie zostało ono zmienione postanowieniem Sądu Rejonowego z 27 lipca 2020 r. (sygn. akt [...]) w ten sposób, że ustanowiono na rzecz skarżącego pełnomocnika celem sporządzenia skargi konstytucyjnej.

Kwestionowanemu w skardze konstytucyjnej art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze (Dz. U. z 2020 r. poz. 1651) skarżący zarzucił, że stanowiąc podstawę postanowienia Sądu Rejonowego z 1 października 2019 r. (sygn. akt [...])

doprowadził do naruszenia wymogu ustawowego określenia minimalnej wysokości wynagrodzenia za pracę (art. 65 ust. 4 Konstytucji), ponieważ kwestionowany przepis upoważnia Ministra Sprawiedliwości, by po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej w drodze rozporządzenia określił szczegółowe zasady ponoszenia kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, podczas gdy zgodnie z art. 65 ust. 4 Konstytucji minimalną wysokość wynagrodzenia za pracę lub sposób ustalania tej wysokości określać powinna ustawa.

Pismem z 2 lutego 2021 r. (data nadania) skarżący wykonał zarządzenie Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 18 stycznia 2021 r. (doręczone pełnomocnikowi skarżącego 26 stycznia 2021 r.), wzywające do usunięcia braków formalnych skargi przez udokumentowanie daty doręczenia skarżącemu orzeczenia wskazanego jako ostateczne oraz doręczenia poświadczonych za zgodność z oryginałem odpisów wszystkich załączników złożonych wraz ze skargą konstytucyjną.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

Na podstawie art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Zgodnie z art. 61 ust. 4 u.o.t.p.TK Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, jeżeli skarga nie spełnia wymogów określonych w ustawie i usunięcie jej braków nie jest możliwe, gdy braki te nie zostały usunięte w terminie albo, gdy skarga jest oczywiście bezzasadna. Mając na względzie art. 67 u.o.t.p.TK Trybunał – co do zasady – związany jest zakresem zaskarżenia wskazanym w skardze konstytucyjnej.

Jak stanowi art. 79 ust. 1 Konstytucji każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK skarga konstytucyjna powinna zawierać określenie sposobu naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego w sprawie zakończonej wydaniem ostatecznego rozstrzygnięcia, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK. W postanowieniu pełnego składu z 10 marca 2015 r. (sygn. SK 65/13, OTK ZU nr 3/A/2015, poz. 35) Trybunał Konstytucyjny przypomniał również, iż naruszenie wolności i praw, o których mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji, powinno mieć charakter osobisty oraz bezpośredni. Skarga konstytucyjna w polskim systemie prawnym nie stanowi bowiem swoistej *actio popularis*, koncentrującej się na obronie interesu publicznego, gdyż podmiot inicjujący postępowanie w trybie skargi konstytucyjnej, dążąc do wydania orzeczenia wywierającego skutki *erga omnes*, działa przede wszystkim w interesie własnym (zob. postanowienie pełnego składu TK z 13 czerwca 2011 r., sygn. SK 26/09, OTK ZU nr 5/A/2011, poz. 46).

Badana skarga konstytucyjna nie zawiera określenia sposobu naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego. Okoliczność, zgodnie z którą strona (względnie uczestnik) postępowania objętego skargą konstytucyjną, reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu, posiada legitymację do wniesienia skargi konstytucyjnej, kwestionującej przepisy o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (zob. wyrok TK z 21 czerwca 2017 r., sygn. SK 35/15, OTK ZU A/2017, poz. 51), nie zwalnia skarżącego od wskazania w uzasadnieniu takiej skargi, jakie jego konstytucyjne wolności lub prawa – a także w jaki sposób – zostały naruszone. Postawiony w badanej skardze zarzut niekonstytucyjności

sprowadza się bowiem do tego, że kwestionowany art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2020 r. poz. 1651), delegując Ministrowi Sprawiedliwości określenie szczegółowych zasad ponoszenia kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, narusza art. 65 ust. 4 Konstytucji, zgodnie z którym minimalną wysokość wynagrodzenia za pracę lub sposób ustalania tej wysokości określa ustawa. Zdaniem skarżącego wynagrodzenie za pracę, jaką wykonał jego pełnomocnik w ramach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, uregulowane zostało w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości, a nie w ustawie. Uzasadnienie tego zarzutu nie odnosi się więc do żadnych konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego, ani tym bardziej do sposobu ich naruszenia w sprawie, jaka legła u podstaw wniesionej skargi. Uzasadnienie tego zarzutu dotyczy bowiem wyłącznie pełnomocnika, który wywodzi, iż wysokość wynagrodzenia, należnego mu za świadczenie na rzecz skarżącego pomocy prawnej z urzędu, uregulowano w akcie rangi podustawowej.

Zgodnie z ukształtowanym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego uboczny – względem głównego żądania procesu – charakter roszczenia pełnomocnika o przyznanie kosztów pomocy świadczonej w ramach misji zawodu zaufania publicznego nie zmienia okoliczności, iż sąd, decydując o prawach podmiotowych tego pełnomocnika, jedynie pośrednio rozstrzyga o prawach lub wolnościach osób przez niego reprezentowanych (zob. wyroki TK z: 23 maja 2018 r., sygn. SK 15/15, OTK ZU A/2018, poz. 35; 23 kwietnia 2020 r., sygn. SK 66/19, OTK ZU A/2020, poz. 13). W orzecznictwie tym Trybunał przypominał również, że choć formalnie postępowanie sądowe toczy się między jego stronami (uczestnikami), to podmioty te nie są jedynymi legitymowanymi do wniesienia skargi konstytucyjnej, albowiem to z gwarancyjnego charakteru tego środka ochrony konstytucyjnych wolności i praw wynika, że służy on wszystkim osobom pod warunkiem, że organ władzy publicznej władczo rozstrzygnął w orzeczeniu o ich prawach podmiotowych. Badana skarga konstytucyjna nie zawiera jednak żadnego argumentu, zgodnie z którym orzeczenie wydane na podstawie kwestionowanego przepisu i wskazane w tej skardze jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, doprowadziło do bezpośredniego i osobistego naruszenia – wskazanych w tej skardze – praw lub wolności skarżącego. Ponieważ skarżący nie wskazał, jakie przysługujące mu konstytucyjne wolności lub prawa oraz w jaki sposób zostały naruszone w sprawie objętej wniesioną skargą konstytucyjną, to przesłanka określona w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK nie może zostać uznana za spełnioną (zob. postanowienia TK z: 22 maja 2018 r., sygn. Ts 27/17, OTK ZU B/2018, poz. 119; 21 maja 2019 r., sygn. Ts 51/18, OTK ZU B/2020, poz. 174). Mając bowiem na uwadze charakter skargi konstytucyjnej wynikający z art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz zasadę skargowości w postępowaniu przed Trybunałem (art. 67 ust. 1 u.o.t.p.TK), powinnością skarżącego jest wykazanie relewantnego związku zachodzącego między kwestionowaną normą, naruszonym podmiotowym prawem konstytucyjnym skarżącego oraz sposobem, w jaki norma ta, stanowiąc podstawę wydanego w sprawie ostatecznego orzeczenia, doprowadziła do naruszenia tego prawa (zob. postanowienia TK z: 26 listopada 2012 r., sygn. SK 33/10, OTK ZU nr 10/A/2012, poz. 129; 11 września 2018 r., sygn. Ts 18/17, OTK ZU B/2019, poz. 150; 16 października 2019 r., sygn. Ts 232/17, OTK ZU B/2019, poz. 39). Gdy związek ten nie wynika z treści badanej skargi oraz ostatecznego orzeczenia wydanego w sprawie, skarga nie spełnia wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK (zob. postanowienia TK z: 16 lipca 2018 r., sygn. Ts 212/17, OTK ZU B/2018, poz. 169; 14 listopada 2019 r., sygn. Ts 13/19, OTK ZU B/2020, poz. 63). W przeciwnym razie żądanie kontroli w trybie skargi konstytucyjnej byłoby oderwane od rozstrzygnięcia kształtującego prawa lub obowiązki skarżącego jako konkretnego, zindywidualizowanego podmiotu (zob. wyrok z 3 czerwca 2020 r., sygn. SK 36/19, OTK ZU A/2020, poz. 23). Ten ścisły związek wynika z brzmienia art. 79 ust. 1 Konstytucji

stanowiącego, że skarga przysługuje – *verba legis* – każdemu, czyje wolności i prawa zostały naruszone. Dlatego z żądaniem ochrony w trybie skargi konstytucyjnej nie można wystąpić domagając się usunięcia stanu naruszenia na rzecz innych osób. Oznacza to, że legitymacja skargowa nie przysługuje stronie postępowania sądowego w zakresie odnoszącym się wyłącznie do praw pełnomocnika świadczącego pomoc prawną z urzędu (zob. przywołane wyżej wyroki TK z 23 maja 2018 r., sygn. SK 15/15 oraz z 23 kwietnia 2020 r., sygn. SK 66/19).

W tym stanie rzeczy badana skarga konstytucyjna nie spełnia wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK, co zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK stanowi podstawę odmowy nadania jej dalszego biegu.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.